

spectatorilor de fotografia interpretată de Ana Ioana Macaria, își compune rolul din rostiri sacadate, parcă de robot vorbitor, ca semn că face parte dintr-o altă lume, alternând cu momente de rostire fluentă, când natura leața îi revine. Și are succes cu această construcție.

Ana Maria Macaria reușește să redea farmecul femeii ceva mai mature, față de puștoaica jucată de Mihaela Mihăescu, aceasta din urmă afișând ceva din dezinvoltura tinerilor și mai ales a tinerelor pe care le vedem azi și pe străzile orașelor românești. Dar fiecare dintre ele are, la rândul ei, marea deziluzie în amor, întâi cu unul dintre parteneri, apoi cu al doilea, astfel încât trebuie să-și adapteze figura, chiar trăsăturile, și o fac cu succes, la această alternanță nu, ușor de redat, între beatitudinea iubirii învingătoare și deziluzia eșecului în dragoste. Povestea durează, totuși, mi s-a părut, prea mult, aceleași lucruri putându-se spune, am crezut și mai cred, ceva mai concentrat și fără desfășurarea de „vorbe și de ipoteze” din piesă și spectacol. În fine, Marius Capotă are și el nuanțele lui (ca să reproduc un celebru citat din „*Craii...*” lui Mateiu Caragiale), fiind nu doar „simpatic”, ci chiar convingător în fețele pe care trebuie să le ia, conform scenariului. Trece și el de la puștoaică la femeia mai matură și retur, dar pe urmă totul se strică definitiv și, culmea, numai cel care părea perdantul etern, un „puriu”, cum se spunea în argoul anilor '60 ai secolului trecut, este cel care câștigă în final, cel mai puțin atins de aripa dragostei profunde și mult mai atins de aripa sexului.

Spectacolul face parte din categoria celor agreabile, fără mari inovații, nici nu era nevoie, dar care poate atrage un public dornic să vadă creații actoricești de bună factură ale unor artiști mai tineri sau mai coți, dar cu toții de o anumită valoare, peste medie.

Teatrul Foarte Mic, București – Closer de Patrick Marber. Regia, traducerea și adaptarea scenică: Ilinca Stih. Light design: Gheorghe Jipa. Scenografia: Imelda Manu. Cu: Gheorghe Visu, Ana Ioana Macaria, Mihaela Mihăescu, Marius Capotă. Premiera: 22 noiembrie 2009.

Mircea MORARIU

Adevărul și renașterea

Din câte se pare, **Aniversarea**, piesă pe care Teatrul „Nottara” și Vlad Massaci, în dubla calitate de traducător și de regizor, o prezintă în premieră pe țară, într-un spectacol sobru și auster, de puternică și nedezmințită vibrație, concentrat pe datele interioare ale personajelor și pe confruntările acute dintre acestea, reprezintă rescrierea pentru scenă a ceea ce a fost inițial un scenariu de film datorat danezilor Thomas Vinterberg și Mogens Rukov. Filmul are în palmares numeroase și însemnate premii, iar piesa întrunește toate condițiile pentru un spectacol apt să extragă și să le dăruiască spectatorilor frumusețe din rigoare.

Aniversarea e o tragedie modernă ce se slujește cu maxim folos de clasică regulă a celor trei unități. Până la un punct, scrierea lui Thomas Vinterberg și a lui Mogens Rukov amintește de *Toți fiii mei* a lui Arthur Miller. În decursul a 24 de ore, în spațiul unui salon luxos – unde o familie înstărită, numeroasă, ce își jucase până atunci ireproșabil aerul de respectabilitate și de unitate, se întrunește spre a sărbători cei 60 de ani împliniți de *Helge*, tatăl a cărui autoritate absolută pare a fi imposibil

de contestat – se decontează dramatic și pe neașteptate fapte teribile comise în urmă cu 30 de ani. Fapte cunoscute de toți, ascunse cu o complicitate născută din spaimă, în numele unei coeziuni de clan altminteri fragile, mai mult sau mai puțin abil mimată. Decontul dobândește forma unui dosar penal pe care fiul cel mare, *Christian*, până atunci conformist și timorat, îl deschide liderului imoral ce și-a violat copiii și ale cărui nelegiuiri au dus la sinuciderea uneia dintre fiice pe nume *Linda*. *Christian* e învestit cu un dublu rol – el e deopotrivă procuror și executor. Procuror, fiindcă el e cel ce enunță acuzațiile și furnizează dovezile, el e singurul ce își asumă riscul de a-și înfrunța nu doar tatăl, ci și, până la un moment dat, întreaga familie, inclusiv pe cei mai neconformiști dintre membrii acesteia (fratele *Michael* și sora *Helene*), el e cel ce dă peste cap scenariul unei false bucurii de atâtea și atâtea ori exersată până atunci, punându-le tuturor în față imaginea tulburătoare a hidoasei lor lașități și a urmărilor acesteia. Executor, deoarece *Christian* duce la îndeplinire misiunea de a face cunoscut adevărul, misiune încredințată de *Linda* printr-o scrisoare trimisă de aceasta cu puțin înainte de a-și fi luat zilele. Scrisoare ce funcționează ca probă, ca argument suprem, având o valoare similară scrisorii trimisă în piesa lui Arthur Miller de Larry logodnicei sale Ann. Nu îi este nicidecum simplu lui *Christian* să își asume și să își ducă până la capăt rolul de justițiar. De câteva ori e pe punctul de a abandona, de a părăsi ringul, timorat nu doar de siguranța și de agresivitatea mai curând simțită de cei din jur decât exprimată a tatălui, ci și de rezistența opusă de toți participanții la aniversare. Punându-și în funcțiune mecanismul de autoapărare, temându-se de consecințele dezvăluirilor, familia – un cuvânt repetat obsesiv, parcă din dorința de a-i fi astfel ascunsă inconsistența faptică – face zid în fața tatălui vinovat. Indignarea manifestată de cei ce

Foto: Ciprian Duică

prin tăcere au devenit complicii lui *Helge* e motivată de teama ca nu cumva pagubele aduse de recunoașterea adevărului să fie excesiv de mari. Christian se află în situația de a trece mai întâi examenul depășirii propriei lașități. Pentru asta are nevoie de ajutorul venit din partea unei persoane necunoscute cu care vorbește la telefon de îndată ce a intrat în casa părintească, de ajutorul venit dinspre sora moartă ce se insinuează ca o prezență aproape fizică, de ajutorul dat de *Kim*, un prieten din copilărie ce îi transformă pe convivi în prizonieri, deposedându-i de cheile de la automobile, de stimulentele bahice. El însuși multă vreme complice la minciună, el însuși timp îndelungat ros de lașitate, Christian e departe de a fi eroul exemplar. E doar un om care și după ce înregistrează o victorie are nevoie de sprijinul familiei devenită aliat spre a mai trece o probă de curaj. Aceea de a înfrunta barierele sociale și de a-i cere servitoarei *Pia*, pe care o iubește, să îl însoțească. Indiciu limpede că nu e tocmai ușor să înfrunți și să te desparți de un trecut încărcat, ale cărui urme nu pot fi șterse cu una cu două.

Intuind acuitatea și profunzimea situațiilor dramatice din *Aniversarea*, cuantumul lor de omenesc dar și de generalitate favorabilă extrapolărilor, dorind să facă din spectacolul său mai mult decât unul al unei drame de familie, regizorul Vlad Massaci a optat pentru o formulă de montare doar aparent simplă și fără divagații, numai în primă instanță preocupată de traducerea în limbaj teatral a datelor esențiale ale conflictului. E adevărat. Massaci e atent la claritatea expunerii. Punctează cu rigoare, construiește un spectacol aproape clasic, în care recursul la tehnicile video nu e nicidecum resimțit drept o gratuitate, ci, dimpotrivă, sporește impactul emoțional asupra publicului. Regizorul are grijă să elaboreze câteva scene de maximă confruntare ce izbutesc să agreseze spectatorul, să îl facă să tresalte. Massaci știe foarte bine că reușita montării e condiționată de intensa participare nu doar a actorilor, ci și de cea a spectatorilor. Drept pentru care nu se arată blând nici cu unii, nici cu alții. Numai că directorul de scenă nu se limitează la atât. Își maximalizează intențiile, refuză să mențină montarea în cadre strict realiste, cu efecte imediate. Pentru Vlad Massaci *familia Klingenfeld-Hansen* simbolizează însăși societatea în care trăim. O societate încă înspăimântată, încă temătoare în a-și recunoaște bolile, în a-și cauteriza rănilile și în a-și administra singură tratamentul de care are cu siguranță nevoie. O societate căreia îi e mult prea frică de confruntarea cu adevărul, o lume precaută în a se privi în oglindă. O societate în care se înfruntă necesitatea rostirii adevărului și obișnuința practicii vicioase. Dar ca într-o simfonie în care se înlănțuie furtunos nenumărate teme de un dramatism conținut, și în spectacolul de la „Nottara” se aude în final biruitor arpeggiul încrederii. Spunerea și recunoașterea adevărului despre sine și despre alții reprezintă chezașia renașterii.

În aceste condiții, e cât se poate de limpede că actorii din *Aniversarea* au o misiune dificilă. Regizorul îi îndeamnă și îi obligă să le asigure personajelor încredințate o considerabilă încărcătură psihologică. Prin evoluțiile lor, ei sunt chemați să ne facă să simțim materialitatea cenușie, grea ce apasă asupra familiei, asupra societății temătoare de adevăr. Limbajul regizoral la care face apel Vlad Massaci este unul extrem de precis, iar această precizie trebuie să se regăsească în chip obligatoriu în evoluția fiecărui interpret în parte.

Indiscutabil, toți componenții distribuției evoluează la un apreciabil grad de profesionalitate. Cu toții știu că au avut șansa de a fi parte dintr-un spectacol ce întrunește premisele de a se impune ca unul foarte bun, niciunul nu vrea să rateze ocazia de a readuce instituția producătoare în prim-planul vieții teatrale românești.

E sigur că pentru Ion Grosu rolul *Christian* nu reprezintă doar o imensă provocare, ci și o însemnată izbândă. Toate ezitățile, toate spaimetele și toate luările de avânt ale unui personaj complex prin însuși omenescul său își regăsesc echivalențe fericite în jocul subtil, nuanțat, deparazitat de teatralism al actorului. Tonusul artistic ridicat al spectacolului e susținut deopotrivă prin rolul foarte rotund, foarte temeinic gândit și lucrat de Alexandru Repan. *Helge*, bărbatul cu morgă, sigur pe sine, dictatorul care nicio clipă nu și-ar fi putut imagina că îi poate fi pusă la îndoială supremația, că cineva va avea vreodată curajul să-i dezvăluie natura criminală, se prăbușește sub ochii noștri, devine neputincios, îmbătrânește brusc, ajunge o ruină în clipa în care e declarat indezirabil de întreaga familie. O trecere în sens invers, dinspre supunere înspre regăsirea demnității i se întâmplă lui *Else*, soția lui Helge, pe care o aduce în scenă jocul plin de suflu dramatic și de adevăr, fără brizbizuri, al lui Catrinel Dumitrescu. Intelligent, individualizat, tensionat evoluează Ada Navrot (*Helene*) și Dan Bordeianu (*Michael*). Băiatul flușturistic, mereu dispus la aventuri extraconjugale care e Michael se transformă pe neașteptate, iar transformarea sa dramatică e năucitoare pentru Helge care și astfel constată că și-a subestimat familia. Emil Hossu depășește cu eleganța-i recunoscută convenționalismul personajului *Helmut von Sachs*, Camelia Zorlescu și Corneliu-Dan Borcia fac din evoluțiile lor mai mult decât unele de coloratură, exacti și eficienți sunt Gabriel Răuță, Raluca Gheorghiu, Lucian Ghimiși, Cristina Păun, Andrei Japhet.

Un cuvânt aparte merită evoluția copilului Eduard Epure care chiar își joacă personajul, nu se joacă doar pe sine, care își spune replicile cu convingere și implicare, dar și cu naturalețea și farmecul specifice vârstei. Ceea ce nu e deloc puțin lucru. Ceea ce, la urma urmei, poate reprezenta dovada că în *Aniversarea* interpreții joacă astfel încât ating condiția de trupă.

Teatrul „Nottara“ din București – Aniversarea de Thomas Vinterberg și Mogens Rukov. Traducerea și regia artistică: Vlad Massaci. Scenografia: Ștefan Caragiu. Ilustrația muzicală: Cristi Juncu. Mișcarea scenică: Mălina Andrei. Cu: Alexandru Repan, Catrinel Dumitrescu, Emil Hossu, Ion Grosu, Ada Navrot, Dan Bordeianu, Camelia Zorlescu, Corneliu-Dan Borcia, Gabriel Răuță, Raluca Gheorghiu, Lucian Ghimiși, Cristina Păun, Mihaela Subțirică, Andrei Japhet, Raluca Jugănar, Ionuț Anghel, Corina Dragomir, Ciprian Duică, Eduard Epure. Data reprezentației: 5 și 6 decembrie 2009.

Ion PARHON

Doi pe insula speranței

În sala „George Constantin” a Teatrului „Nottara”, ne-am reîntâlnit cu dramaturgia Ludmilei Razumovskaia, autoare născută în 1946 la Riga, în Letonia, dar afirmată atât în Rusia, cât și pe numeroase scene din Europa, S.U.A., Brazilia, China, Coreea ș.a. Prima dată am luat cunoștință cu scrisul domniei sale tot la „Nottara”, prin spectacolul cu *Șantaj (Dragă Elena Sergheevna)*, înregistrat și de teatrul de televiziune, un tulburător discurs artistic ce i-a prilejuit o memorabilă creație actriței Ruxandra Sireteanu, în rolul unei profesoare agresate și, în cele din urmă, împinsă spre sinucidere de câțiva dintre elevii clasei sale.